

לסאדאת היתה הברקה פיתאומית

ולמאורת-הנחשים בירושלים היתה תעסוקה מלאה

התעסוקה זאלענדיג

ב מאורת-הנחשים הירושלמית הייתה השבוע הגיגה.

מאורה זו, ימיה כימי המדינה — לפחות בתקופת-הזהרה של דויד בן-גוריון סערה מילחמת-הנחשים בין ותיקי מפא"י ובין קבוצת-הנערים, שבן-גוריון טיפח אותה לידו. הצעירים הרסו את פינחס לבון ואת משה שרת, ביקשו להרוס גם את לוי אשכול וגולדה מאיר. בן-גוריון עצמו סיפר שהם הציעו לו לבצע בארץ הפיכה צבאית. אך לבסוף גברו עליהם הקשישים וסילקו את בן-גוריון.

בימי אשכול וגולדה נולד המושג „מיל-חמות היהודים“. המאבקים בין משה דיין ויגאל אלון השפיעו על החלטות גורליות. באותה תקופה אירעו דברים שקבעו את גורל המדינה, ושההיסטוריון לא יבינם אם לא יקה בחשבון כי אצל אלון, דיין וספיר גברה השינאה ההדדית לא פעם על כל שיקול אחר, לאומי ובינלאומי. היה נדמה כי בתקופת שילטונו של יצחק רבין הגיעה תעשיית הארס במאורת-הנחשים לשיא שאין למעלה ממנו. השינאה בין שימעון פרס ורבין היתה כה לוחטת, עד כי לא היה דיון בממשלה שלא הושפע ממנה במישורין. סודות המדינה הודלפו, מעשי המדינה נחבלו, יוזמות חשובות בי יותר נמנעו או נהרסו במהלך מילחמה זו. לבסוף היו הדברים כה גלויים והשעי רוריה כה מחפירה, עד כי הציבור הרחב החליט שאין זה יכול להימשך כך. הרגשה כללית זו תרמה תרומה חשובה ל„מהפך“ הדיעה הכללית היתה: „הממשלה איננה מתפקדת“. מכאן היה רק צעד קטן נוסף אל סיסמתו של עזר וייצמן במצרכת-הבחינות: „צרכים להחליף את השילטון“. בוחרים רבים האמינו כי אם יגיע מנחם בגין לשילטון, תיווצר סוף-סוף סמכות שתשים קץ, אחת ולתמיד, למילחמת-היהודים בצימרת.

חלפה שנה — ומעולם לא פרחה מאורת-הנחשים כמו היום. לא זה בלבד שיש אף דבר לא השתפר, אלא שהדברים שם החמירו ועתה נטו שות מילחמת-היהודים על רקע הצורך בהחלטות שתקבענה את גורל המדינה לדורות.

התהליך של קבלת ההחלטות מתנהל עתה באווירה כללית של אינטריגות הדדיות, שינאות וקינואות. כולם חותרים תחת כולם. כולם שונאים את כולם. כולם מוכי נים — בלא-יודעין ואף ביודעין — לחבל באינטרסים לאומיים חיוניים ביותר כדי „לדפוק“ את היריב ולהפיק יתרון אישי קטנטן במאבק על השילטון.

היריבות בין משה דיין ועזר וייצמן הגיעה עתה לממדים המהווים סכנה לאר מית. אריק שרון מטייל בין השניים כמו שכיר-הרב בימי-הביניים, כאשר הוא מתר חבר פעם עם זה ופעם עם זה, ובוגד בי שניהם, כימעט מדי יום ביומו. מאות עסי קנים וזוחלים על קרקעית המאורה, מוכי נים להכיש.

באופוזיציה אין המצב הרבה יותר טוב. השינאה הישנה בין רבין ופרס נשארה בעינה. במפלגות האחרות — ובראשן ד"ש השסועה והמגוחכת — המצב דומה. מנחם בגין נראה כעומד מעל לשינאות וליריבויות אלה, אך קשה להימנע מן החשד כי הוא מעודד את המילחמות הדדיות, על פי השיטה המקובלת על מנהיגים מדוריי-דורות, שפילגו את יורי שיהם כדי לשלוט בשקט. על כל פנים, לא ניכר כל מאמץ מצד בגין לשים קץ למצב מחפיר זה.

כד לא היו אפשרוים, לולא המתרחש כמאורת-הנחשים בירושלים.

פסטיבל פרס

ה השתלשלות החלה בפגישת אני וואר אל-סאדאת עם שימעון פרס בווינה. הרקע שז פגושה זו ברור למדי. יש לו קשר ישיר למאבק-היכוח בי ישראל.

היום היה ברונו קרייסקי, הקאנצלר של אוסטריה ומנהיג מיפלגתה הסוציאליסטית. קרייסקי חש מחוייבות עמוקה למפלגת-האחות הישראלית, שסולקה מן השילטון לפני שנה. הוא מוכן לעשות כל אשר ביכולתו כדי לעזור לה להתאושש ולהתגבר.

קרייסקי רוחש גם יחס אישי מיוחד לשימעון פרס, הנראה לו כמדינאי מוכשר ובעל-רמה, שלא כמו גולדה מאיר, שאותה הוא מתעב. וכמו יצחק רבין, שאיכזב אותו מרה (הטולם הזה 2132). בעוד שגולדה גידפה את קרייסקי והעליבה אותו אישית, התייחס אליו רבין בנילוול מופנן. פרס, לעומת זאת, ידע להציג את עצמו לפני קרייסקי באור החיובי ביותר. בחודשים הראשונים של שילטון הליכוד לא פעל קרייסקי. הוא תלה תיקות בבגין, למרות עברו, ואולי ביגללו. כמו ג'ימי קארטר ומנהיגים אחרים בעולם, סבר קרייסקי תחילה כי בגין הוא אחד מאותם דמוגים לאומניים שיגרתיים, מפריחים סיסמות קנאות כאמצעי להגיע לשילטון, אך המתגלים למחרת היום כאנשים פרגי מטיים, מציאותיים ומוכנים-לפשרה. רק אחרי שקרייסקי התייאש מן סיכויו זה, החל מנצל את קשריו הבינלאומיים המסועפים כדי לביום את מה שנקרא בירושלים „פסטיבל פרס“.

תחילה משך לעניין את ידידו, וילי בראנד, הקאנצלר המודח של גרמניה, בעל פרס-נובל לשלום. השניים אינם תמימי

דיעים לגמרי בענייני המרחב. בראנד, שהוא גרמני ונוצרי, חש במחוייבות המורסית הגרמנית המסורתית כלפי ישראל, ועל כן הוא מוכן יותר להתחשב ברגי שיות של ישראל. קרייסקי, שהוא אוסטרי ויהודי, מתייחס לסיכסוך הישראלי-ערבי בלי רגשות, ועל כן הוא מתחשב פחות ברגישויות ישראליות.

ביחד מהווים השניים צמד מאוזן מאד. קרייסקי שיכנע את בראנד שעליהם לפעול במשותף, תחת המיטרייה של האינטרנציו

שלב א': סאדאת עם פרס וקרייסקי

שלב ב': סאדאת עם עזר וייצמן ועבד-אל-דאני אל-גאמסי